

*Hús(v)íz, avagy egy kényszerbőjt története*

Akkor már vagy negyed éve nem ettünk húst.

Aznap anyánkkal egyszerre keltünk fel, pedig vakációidőben délig is szívesen ellustálkodtunk. Még a csipát sem vakartuk ki a szemünkből, máris ott álltunk szüleink ágyánál, és apánkat lestük, aki a fal felé fordulva, fejét jobbján pihentetve élvezte a negyedórányi többletalvást, amelyre a kohóban való munkavállalása óta formált jogot. Anyánk a konyhában végezte a reggeli tennivalót.

Öcsém, semmi jelét nem látván apánk ébredésének, megelégette a tétlenséget, és kihúzta az ágygal szemközti szekrény egyik fiókját. Egy csomó képeslapot vett ki, azokat kezdtük nézegetni. De öcsém hamarosan ráunt a képekre, visszacsúsztatta a lapokat a fiókba, és rövid turkálás után tenyérynyi, fekete fémdobozt húzott elő. Már nyúltam is utána, ő azonban visszarántotta a kezét. Hogyisne, ő találta, s én akarom kinyitni? Néma dulakodásba kezdtünk, már-már kicsavartam a kezéből, amikor egy óvatlan pillanatban felengedett ujjainak szorítása, és a doboz a padlóhoz csapódott. Szerencsére lapjával ért földet, nem nyílt ki, s mielőtt apánk észrevehette volna, vilámgyorsan felkaptam, visszacsúsztattam a helyére, és belöktem a fiókot.

Apánk hunyorogva megfordult, majd visszahanyatlott a párnájára. Öcsém melléje sündörgött az ágyba, apánk megborzolta a haját, majd kérdezte, miért vagyunk fenn, csak nem az álmát vigyázzuk? Én az éjjeliszekrényre állított órára sandítottam, és mondtam, csak ügyeltünk, nehogy véletlenül elaludjon, nem kéne ezt a fontos napot holmi késéssel elrontani.

Előző este mondták a szüleink, holnap húst fogunk vacsorázni. Mi hitetlenkedve elhúztuk a szánkat, milyen dajkamese ez már megint? Tyúkot nem vágunk, azt a néhányat azért tartjuk, hogy tojjanak, a disznóölés ideje pedig még messze van. Csak a nemrég született borjúnak köthetnének piros nyakkendőt a nyakába, azt viszont tiltja a törvény. De apánk elmagyarázta, „szerez” valakitől. Erre mi rávágtuk, az semmit nem ér. Talán nem emlékszik a múltkori megzöldült parizerre vagy a disznóhústra, ami olyan elviselhetetlen büzt árasztott magából sütéskor, hogy nem volt maradásunk a házban, míg ki nem szellőzött? Anyánk ránk szólt, ne okoskodjunk, ezúttal jó húst hoz apánk, mi csak zabolázzuk meg szépen a szánkat, és ne fecsegjünk.

Anyánk ugyanazzal a szigorú arckifejezéssel lépett a szobába, amellyel tegnap este rendre utasított bennünket. Hasztalan próbált kikergetni, mondván, hagyjuk apánkat még pár percet szundítani, nem tágitottunk.

– A hús miatt vannak olyan nagy izgalomban – nevette el magát apánk.

Felült, letessékelte az öcsémet az ágyról, aki még a papucsába sem lépett vissza, mezítláb a konyhába szaladt. Erőlködő nyögéseket, a veder fülének a nyikor-

gását, víz csurgását hallottuk – öcsém kisvártatva mosdótállal tért vissza. Alig bírta cipelni, a víznek legalább egyharmadát a padlóra lötykölte, de ez nem mosta le a büszkeséget, amely akkor ült ki ábrázatára, amikor az ágy mellett álló székre helyezte terhét, és intett apánknak, mosakodjék. Anyánk korholta a tocsogó padló miatt, apánk szófogadóan a tál fölé görnyedve az arcába csapta a vizet. Én is észbe kaptam, szappant, törülközőt, fésűt hoztam.

– S a borotválkozófelszerelés? – dűnnyögte apánk a törülköző mögül. – Hagyd el, nem is baj, ma kihagyom a kaparászást.

Öcsémmel kimentünk a konyhába, míg apánk öltözködött. A szobából beszélgetés hangjai szűrődtek ki. Szokásunkkal ellentétben nem hallgatóztunk, inkább vizet fröcsköltünk a kályhára, és ujjongva néztük, ahogy fekete kiütéseit sistereggeti a forró fémlap. Szinte negyedvedernyit elpocskoltunk, mire mozgás zajára lettünk figyelmesek a szobából. Kezünket sietve nadrágzsebeinkbe törültük, és a ládapadra telepedtünk. Térdemre fektettem egy régi évkönyvet, azt lapozgattuk, amikor szüleink beléptek a konyhába. Anyánk már akasztotta volna ki a kamraajtó kampóját, de apánk szólt, nem kér reggelit.

– Majd eszem a kintinban. Úgyis van még elég jegyem.

– Legalább valamit tízóráira.

– Ha nagyon akarod, tehetsz.

Anyánk két vékony szeletet vágott a tegnapi kenyérből, és megkenté zsírral. Sóval, pirospaprikával ízesítette, majd újságpapírba forgatta. A kész csomagot egy durva, fémcsatos kezitáskába tette egy termosznyi kávéval együtt.

Az évkönyv első oldalán gondosan fésült férfi mosolygott, utána kendős aszszonyokról, munkásokról, mezőgazdasági gépekről, kombinátokról készült fényképek következtek. Mindezekből azonban szinte semmit sem láttunk, apánkat lestük, készülődik-e már végre. Ő azonban kiállt a pitvarba a szülő alá, és komótosan rágyújtott. Egy örökkévalóságba telt, míg a parázs elemésztette a cigarettát.

Aztán végre-valahára maga elé ejtette a kiszipolyozott csikket, szétnyomta cipője talpával, és a szemetesvödörbe dobta. A fogashoz rohantunk, leakasztottuk a kabátját, és rásegítettük.

– Erősen akarjátok már, hogy menjek, ti bitangok – mondta.

Mielőtt elindult volna, még megnézte magát a fogas mellé akasztott falitükörben, végigsercegtette ujjait borostás arcán, mintha azt firtatná, helyesen döntött-e vajon, hogy nem borotválkozott. Valójában csak minket akart bosszantani. Alig álltuk meg, hogy neki ne veselkedjünk, és ki ne lökjük az ajtón.

– Na, akkor szervusztok – köszönt el, miután öcsém már a táskáját is a kezébe erőszakolta. Utánaszaladtunk az udvarra, kinyitottuk neki a kaput, majd az utcára is követtük.

– Ejsze el akartok kísérni? – kérdezte. – Inkább feküdjetek vissza.

Nem volt az a hatalom, erő, ami el tudott volna szakítani mellőle. Egész álló nap nem lett volna egy nyugodt percünk, ha nem bizonyosodhatunk meg, hogy felszállt a buszra, és elrobgott.

Közel laktunk a községházához, ahonnan a járat indult, hamar odaértünk. Apánk szótlanul baktatott, mi meg hol előre-, hol hátraszaladva kergetőztünk az öcsémmel, szökdöstünk át az árkokon. Félúton szekérrel találkoztunk, a derékban nem volt egyéb néhány foltnyi ganén kívül. A bakon ülő gazda nagy búnak lehetett ereszkedve, lova fejével azonos ütemre ingatta a sajátját is, mintha egy rugóra jártak volna.

Apánkkal elsőnek értünk a községháza előtti poros térre. Nemsokára a kocsmáros is feltűnt, levette a lakatot a bodega rácsajtajáról, közben odakiáltott apánknak, nem tér-e be egy féldecire. Öcsémmel szúrósan néztük, ha tekintettel döfni lehetne, a kocsmáros száz meg száz sebből vérezve rogyott volna a porba. Apánk szerencsére nem csábult el: nemet intett, és meglóbálta kezében a táskát.

Lassan szállingózni kezdett a többi gyári munkás is, kezet szorítottak apánkkal, s értetlen szemeket meresztettek rám meg az öcsémre. Egyik, csupasz ínyét kivilantva, megkérdezte:

– Ejsze má segédekert es hozol magaddal?

Időközben megérkezett az autóbusz, a férfiak egyszerre kapaszkodtak fel a szűk lépcsőn. Apánk, mielőtt utolsóként felszállt volna, egy-egy barackot nyomott a fejünkre. A poros ablakokon keresztül láttuk, amint leül, és a térdére fekteti a táskáját. A sofőr bevágta az ajtót, felköhögött a motor, a megremegő kipufogócsövön fekete füst csapott ki. A busz nekilendült, apánk bolondozva szalutált nekünk, mi büszkén viszonztuk.

Fejünkön a barack sajtásával indultunk haza. Élveztük ezt a fájdalmat. Ha nyelvünkkel nem is ízlelhettük meg a gyümölcs zamatát, legalább a koponyánknak jutott belőle.

Anyánk egész nap a kertben dolgozott. Öcsémmel kihasználtuk az alkalmat, és felmásztunk a padlásra. Remekül lehetett bújócskázni a félhomályban a sok limlom között, s ha meguntuk a játékot, kutattunk a kacathalmokban.

Úgy terveztük, apánk elé megyünk a községházához. De mire észbekaptunk, már haza is érkezett. Éppen másztunk le a padláslétrán, amikor megszólalt a kapucsengő. Egymást lökdösve szaladtunk végig az udvaron. Apánk járásán látszott, nagyon kimerült, de egy bágyadt mosolyra így is futotta tőle. Haja nedvesen tapadt tarkójához, csíkos ingén verejtékfoltok ütöttek át. Kezembe nyomta a táskáját, kihámozta magát füstszagú kabátjából, és a pitvarba akasztotta a szőlő alá. Úgy tartotta, estére a levelek kiverik belőle a bűzt.

Köveztük a konyhába. Lezöttyent a ládapadra, elvette tőlem és hanyagul maga mellé dobta a táskáját, majd szétnézett. A helyiségben található összes tárgyat alaposan szemügyre vette, mintha először látna mindent. Tekintete elcikázott a miénk elől, szája szögletében visszafojtott nevetés rejtőzködött. Imádott minket bosszantani. Egyszer csak benyúlt a nadrágzsebébe, és megpuhult csokoládét nyomott a kezünkbe, hogy osszuk el. Mi azonban nem hagytuk magunkat lekenyerezni.

– Na, mi kéne még, hékám? – kérdezte, látván, hogy nem tágítunk.

Öcsém dühösen dobbantott.

– Mutassa meg a húst, édesapám!

Apánk a homlokára csapott.

– Nézd meg, szinte elfelejtettem! – Azzal nagy körülményesen kicsatolta a táskáját, hosszasan kutatott benne, majd szögletes csomagot vett elő. Mohón elkaptam a kezéből, és megnyomkodtam a zsírpapírt. Jól esett tapogatni a puha húst, belemélyesztetni az ujjbegyeimet. Öcsém elkezdte húzogatni a papírt a betűrésnél, apám azonban rászólt, ne bontsa ki.

– Adjátok ide, tegyem be a *kicsi hűtőbe* – mondta. Így nevezte a jégsekrény felső részébe beépített mélyhűtőt. – És szóljatok anyátoknak, hogy hazajöttem.

Hátraszaladtunk a kertbe. Öcsém futás közben megbotlott a csűr kiskapujának küszöbében, és felhorzsolta a térdét. Máskor biztosan megállt volna nyafogni, de a közeli lakoma magasztossága minden fájdalmat száműzött. Véres lábszárral követett az ágyások között, nehogy lemaradjon.

Anyánk derekát szorongatva hajolt a föld fölé, fel sem nézett közeledtünkre, tovább tépdeste a burjánokat.

– Megjött apátok? – kérdezte.

Egymás szavába vágva mondtuk, igen, és a húst is meghozta, jöjjön gyorsan előre, és süssön. Anyánk felegyenesedett, végigsimított gyöngyöző homlokán.

– Ejsze nem ebédeltetek? Nem volt jó a diós laska? Hová siettek úgy? Nem szalad el az a hús, ne féljete. Inkább segéljete nekem egy kicsit, akkor hamarabb megleszek, utána aztán mind süthettek.

Bőszén ugrottunk neki az ágyásnak. Meg sem hallottuk anyánk intelmét, hogy vigyázzunk a palántákra, csak a gazt ráncigájuk ki. Sebesen dolgoztunk, pattogtak a rögök körülöttünk. Öcsém néha odalépett a szederárnabokrokhoz, és lecsipentett pár érettebb szemet. Nekem is hozott. A gyümölcs apró magvait forgatva a számban még jobban megkívántam a húst. Vajon hogyan készíti meg anyánk? Csupaszon süti, vagy rántja? Csak kenyérral vagy pityókával és kovászos uborkával, savanyú káposztával tálalja majd?

– Mára elég ennyi – mondta hirtelen anyánk. – Eresszétek előfelé!

Anyánkat jócskán megelőzve rontottunk be a konyhába. Apánk izomíngben, kezeit hasán összekulcsolva aludt a padon. Beléptünk a kamrába, kinyitottuk a hűtősekrényt. A mélyhűtő üres volt, csak a jégkaréj árválkodott benne.

– Leeresztettem a kútba, mer' elvették az áramot – morogta álmosan apánk. – De várjátok meg...

Nem hallgattuk végig. Veszettül törtünk ki a konyhából, az ajtót sem csuktuk be magunk után.

Régi, békebeli kutunk volt, még dédnagyapánk ásatta. Lehetett vagy harmincöt méter mély, ha nem több: alig látszott az aljában a fekete víztükör. Tilos volt még a közelébe is mennünk, de ez akkor eszünkbe sem jutott. Belenéztünk, és megláttuk a rozsdás láncon függő veder fenekében a fehér csomagocskát.

Egyszerre ragadtuk meg a hajtókart, és olyan erővel kezdtük tekerni, hogy a vállam is belesajdult, de a fájdalmat egyáltalán nem éreztem, mintha nem is az enyém lett volna, csak a tepsiben sercegő olaj illata, s a benne fürdő hús járt

az eszemben. Lepillantottam a kútba, a veder sebesen, kis kilengéssel emelkedett. Beleadtunk apait-anyait. De hirtelen megrekedt a kar, nem tudtuk tovább tekerni. Én rosszat sejtve elengedtem, öcsém azonban makacsul nekiveselkedett, egyedül próbálta megmozdítani. Fémes recsegést hallottam a fejünk fölül. A rozsdás lánccal lefutott a csigáról, és beszorult. Kiáltani akartam, hogy ne erőltesse, de már késő volt. A csapdába szorult láncszemek egyike megadta magát, és elpattant. Emlékszem, először az öcsémre ugrott a tekintetem, csak utána néztem a kútba. Zuhant a vödör a mohás kövek között, utána meg, mint valami kárörvendő kígyó, vonaglott a lánccal.

Apánk nem vert meg. Elég volt büntetésnek, hogy éhen maradtunk. Mire kiemelték, már teljesen tönkrement a hús. Apánk keserűen nézte a málló papírú csomagocskát.

– Tegnap még kint futkározott – sóhajtott.

Egy héten át a szomszédból hordtuk a vizet, amíg a kút annyira meg nem tisztult, hogy ismét inni lehetett belőle.

A hús elprédálását követő napon suttyomban felhúztam egy veder vizet. Tisztának tűnt, mégis óvatosan hörpöltem belőle. Sokáig forgattam számban a korytyot, enyhén éreztem a nyers, véres hús sósságát, aztán lenyeltem. Utána azonban néhány percig még kapaszkodott nyelvimbóimba egy alig kivehető, enyhe zamat. Sovány vigasz: ha már nem is ettem húst, legalább az ízét érezhettem.



*Mennyzet-könyv*